

מנה בדת

שינוי הדף היומי בדוך קצרו

לע"צ הגאון רבי הלל בן רבי
מנחם מנדל יוסף זקס זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 53 פרשת ויחי תשפ"א

פסחים מג-מט

אינם דורשים כל אך נשים התרבו שהם דורשים כי כל, אך קשה שגם ר"א יכול לדרוש נשים מכל ועירוב מכי כל, ואין לומר שר"א לא דורש כי כל שלגבי שאור כל תקטירו דורשים גם מקצתו שכתוב כל ועירובו לומדים מכי כל ור"א הוא זה שדורש כל והוא גם דורש כי כל.

ר' יוחנן סובר שבכל האיסורים בתורה לא מצטרף ההתר לאיסור חוץ מנזיר שאמרה התורה משרת ולדעת זעירי אף איסור הקטרת שאור ולכאורה זה כר"א שדורש כל,

דף מד ולפ"ז גם חמץ בפסח זה נקרא שמצטרף ההיתר לאיסור, וזעירי בא להוציא מדעת אביי שיש איסור הקטרה בפחות מכזית ולא צריך להגיע לצירוף, וכשרב דימי אמר שמועה זו הקשה אביי שכתוב שאם יש מקפה של תרומה ושום ושמן של חולין וטבול יום נגע במקצתם פסל את כולם, ואם המקפה של חולין ושום ושמן של תרומה וטבול יום נגע במקצתו פסל רק את מקום מגעו, והקשו שנאמר שהתבלין בטל ברוב, וביאר רבה בר בר חנה שזר לוקה עליו בכזית ומשמע בגלל שההיתר מצטרף לאיסור, ויש לבאר שיש כזית בכדי אכילת פרס, ואכילת פרס מצרף מדאורייתא, ורבנן חלקו על ר"א בכוח הבבלי כי אין בו צירוף של אכילת פרס כי אם אוכלו כמו שהוא פטור כי לא אוכלים כך ובטלה דעתו אצל כל אדם, וכשאוכלו בטיבול אינו אוכל את האיסור בכדי אכילת פרס, ומה ששנינו שאם היו ב' קדירות אחת חולין ואחת תרומה ולפניהם ב' מדוכות אחת חולין ואחת תרומה ונפלו אלו לאלו מותרים שאומרים שהתרומה נפלה לתרומה וחולין לחולין, ואם נאמר שתערובת בכדי אכילת פרס הוא דאורייתא איך ניתן להקל, ויש לומר שתרומת תבלין היא מדרבנן, ואין להוכיח מהמשנה של ב' קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהם ב' סאין אחת חולין ואחת תרומה ונפלו אלו לתוך אלו מותרים שאומרים שנפלה התרומה לתרומה והחולין לחולין, ואם תערובת בכדי אכילת פרס דרבנן מקילים, כי תרומה בזמן הזה דרבנן. **עמוד ב** ולכאורה מהפסוק משרת בנזיר לומדים טעם כעיקר שאם שרה ענבים ביין ויש בהם טעם יין חייב הנזיר, ומכאן לומדים לכל איסורים, שאם נזיר שאיסורו לזמן ואין בו איסור הנאה ויש היתר לאיסורו ובכ"ז מחמירים בו שטעם כעיקר, ק"ו כלאים שאיסורם לעולם ובהנאה ואין היתר לאיסורם, ובערלה יש ק"ו בב' דברים שאיסורו בהנאה ואין היתר לאיסורו, ויש לומר שברייתא זו כרבנן ור' יוחנן דיבר לר"ע, ואין להוכיח מר"ע של המשנה שנזיר ששרה פיתו ביין ויש בו לצרף כזית חייב שיתכן שמדובר באופן שביין לבד יש שיעור כזית והחידוש הוא שחייב גם כשהיין אינו לבדו, אלא יש ברייתא שר"ע אומר להדיא שאם נזיר שרה פת ביין ואכל כזית מהפת ומהיין חייב, ור"ע לומד טעם כעיקר מבשר בחלב שלמרות שזה רק טעם חייב ורבנן לא לומדים מבשר בחלב שזה חידוש ולא בגלל שכל אחד הוא היתר לבדו ורק ביחד הם אסורים שהרי גם איסור כלאים זה רק ביחד, אלא החידוש הוא שאם שרה בשר וחלב מעת לעת מותר ואם בישלו חייב, וגם ר"ע מודה שבשר בחלב הוא חידוש, אלא הוא לומד מגיעולי נכרים שאסור אף שהם רק טעם איסור, ורבנן לא לומדים משם שזה חידוש שהרי נותן טעם לפגם מותר שלומדים מנבילה

דף מג רב יהודה אומר בשם רב שבנות ישראל שהביאו שערות קודם שהגיעו לשנים העניות טופלות בסיד להורידן ובנות העשירים בסולת, ובנות מלכים בשמן המור, כמו שכתוב **ששה חדשים בשמן המור**, ורב הונא בר ירמיה מבאר ששמן המור הוא סטכת, ורב ירמיה בר אבא אומר שהוא שמן זית שלא הביא שלישי. ר' יהודה אומר שאנפיקינון הוא שמן זית שלא הביא שלישי, וסכין אותו שהוא משיר את השיער ומעדן את הבשר.

ר' יהושע אומר שמה שהמשנה אומרת בסוף, שכל שהוא מין דגן עובר עליו בפסח, מנו כל דבר בנפרד כדי שיהיה רגיל בהם ובשמותיהם, כמו המקרה שבן א"י הגיע לבבל והיה עמו בשר וביקש משהו ללפת הפת, והוא שמע שרוצים להגיש לו כותח וידע שהוא עם חלב ופרש ממנו.

למשנתינו בחמץ ע"י תערובת יש לאו ואומר רב יהודה בשם רב שזה דעת ר"מ ששנינו בברייתא שיאור ישרף ונותנו לכלבו והאוכלו לוקה מ', ולכאורה אם נשרף משמע שאסור בהנאה, וא"כ איך נותנו לכלבו אלא יש לבאר ששיאור של ר"מ לר"מ ישרף, וכן שיאור של ר"י ישרף, ושיאור של ר"מ לר' יהודה נותנו לכלבו, והאוכלו לוקה לר"מ וא"כ חמץ נוקשה בעין בלאו וכ"ש חמץ גמור בתערובת, ולר"נ משנתינו כר"א ששנינו בברייתא שלר"א על חמץ גמור עובר בכרת ועל עירובו בלאו, ולרבנן על עירובו אין לאו, ולר"א כ"ש חמץ נוקשה בעין שהוא בלאו, ור"נ לא אמר שהמשנה כר"מ כי ר"מ דיבר על שיאור שהוא נוקשה ויתכן שבתערובת יהיה פטור, ורב יהודה לא ביאר כר"נ שיתכן שר"א סובר שרק בתערובת יש לאו ובחמץ נוקשה יהיה פטור, ויש ברייתא כרב יהודה שהפסוק **כל מחמצת לא תאכלו** בא לרבות כותח הבבלי ושיכר המדי וזיתום המצרי ולא ענוש עליהם כרת שכתוב **כי כל אוכל חמץ ונכרתה**, שרק על חמץ דגן גמור יש כרת, ור"א הוא הסובר שעל עירובו בלאו, ולא כתוב נוקשה, א"כ עירוב חמץ חמור מנוקשה, והמשנה רק כר"מ ור"א סובר שבעירוב יש לאו שכתוב **כל מחמצת לא תאכלו** ואין כרת ומהפסוק **כי כל אוכל מחמצת ונכרתה** לומדים שאף נתחמץ מחמת דבר אחר חייב, ור"א לא מרבה מכי כל שזה בא לרבות נשים באיסור חמץ ואף שחייב נשים אמר רבי יהודה בשם רב שלומדים מהפסוק **איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם** שהשוו אשה לאיש לכל עונשים שבתורה, **עמוד ב** אך כאן בחמץ צריך פסוק שלא נלמד מההיקש בפסוק **לא תאכל חמץ שבעת ימים תאכל מצות**, שאם נשים פטורות ממצות מצה כי שזה מצות עשה שהזמן גרמא כך יהיו פטורות מאיסור חמץ, קמ"ל **כי כל אוכל חמץ** שגם נשים בכלל, ואחרי שהתרבו לאיסור חמץ ממילא התרבו גם לאכילת מצה כמו שאמר ר"א שנשים חייבות במצה כיון שהם בכל תאכל חמץ והוקש לזה מצוות מצה, ועדיף לרבות נשים מכל ולמעט עירוב חמץ ולא להפך שמהפסוק שמדבר באוכלים יש לרבות אוכלים ולא לרבות את הנאכל, ואמנם לענין חלב נאמר **כי כל אוכל חלב מן הבהמה** מרבים מכל חלב בעלי מומין אף שאינם קרבים במזבח, והפסוק של אוכל מרבה נאכלין שלא צריך לרבות אוכלים כי ממילא נשים התרבו בכל עונשים שבתורה, אך כאן שצריך לרבות אוכלים לא מרבים נאכלים, ורבנן לא מרבים עירוב כי

ובכ"ז בגיעולי נכרים אסור, ור"ע סובר שהתורה אסרה בגיעולי נכרים רק בן יומו שאינו פגום, ורבנן סוברים שגם בבן יומו יש קצת פגם. ורב אחא בר אויא שואל שאם לרבנן נאמר בנזיר טעם כעיקר ולומדים לכל איסורים, א"כ גם לר"ע שדורש בנזיר שהיתר מצטרף לאיסור נלמד מזה לכל איסורים שבתורה,

דף מה אמר רב אשי שזויר וחטאת הם ב' כתובים הבאים כאחד ולא לומדים מהם, שבחטאת כתוב כל אשר יגע בבשרה יקדש להיות כמוה שאם היא פסולה תפסל, ואם היא כשירה תאכל כחמור שבה, ולרבנן יש צריכותא לנזיר וחטאת, ולכן ניתן ללמוד מהם, ור"ע סובר שאמנם לא לומדים חולין מקדשים אך התורה יכלה לכתוב בנזיר וללמוד חטאת מנזיר וא"כ הפסוק בחטאת מיותר לומר שלא לומדים ממנה ומנזיר, ורבנן סוברים שמחטאת לומדים שהיתר מצטרף לאיסור ולא לומדים חולין מקדשים, וממשרת לומדים טעם כעיקר בכל התורה, ולר"ע ב' הפסוקים הם לענין היתר מצטרף לאיסור וב' כתובים הבאים כאחד אין מלמדים, ומה שלמדו מהפסוק מכל אשר יעשה מגפן היין שאיסורי נזיר מצטרפים, ואם היתר מצטרף ק"ו שאיסור מצטרף, יש לומר שהיתר ואיסור מצטרפים רק ביחד ואיסור ואיסור מצטרפים אפילו בזה אחר זה.

משנה בצק ששמו בסדקי עריבה חייב לבעור אם יש ממנו כזית במקום אחד, וכשאין כזית במקום אחד בטל במיעוטו, וכן לענין טומאה אם מקפיד חוצץ ואם רוצה לקיימו שם זה כעריבה. **גמרא** רב יהודה אמר בשם שמואל שצריך לבעור רק במקום שלא עשוי לחזק ובמקום שעשוי לחזק אין צריך לבעור, ולפ"ז פחות מכזית אפילו אם אין עשוי לחזק א"צ לבעור, וללישנא בתרא פחות מכזית לא צריך לבעור רק כשעשוי לחזק, ואם אין עשוי לחזק גם פחות מכזית צריך לבעור, ויש ברייתא כלישנא קמא, שבצק שבסדקי עריבה אינו חוצץ במקום העשוי לחזק ואינו עובר ואם אין עשוי לחזק חוצץ ועובר, וכל זה בכזית ובפחות מכזית לא חוצץ אפילו במקום שאינו עשוי לחזק, ויש ברייתא כלישנא בתרא, בצק שבסדקי עריבה במקום העשוי לחזק לא חוצץ ואינו עובר, **עמוד ב** ובמקום שלא עשוי לחזק חוצץ ועובר, וכ"ז בפחות מכזית, ובכזית גם בעשוי לחזק חוצץ ועובר, ורב הונא אומר שמוחקים את הברייתא שמקילה מפני הברייתא שמחמירה, ורב יוסף אומר שנחלקו הברייתות במחלוקת תנאים ששנינו שלת"ק פת שעטיפה חייב לבעור כי ראוי לשחקה ולחמץ בה עיסות אחרות, ולר"ש בן אלעזר זה דוקא במקומות לאכילה אך כופת שאור שיחדה לשיבה בטלה, ומשמע שלת"ק לא בטלה א"כ ת"ק סובר שכזית לא בטל גם כשביטלו, ואב"י אומר לרב יוסף שזה מבאר את המחלוקת בכזית אך לא בפחות מכזית, אלא ב' הברייתות הן לר"ש בן אלעזר והחילוק הוא שבמקום לישא אפשר להקל באין בו כזית גם באין עשוי לחזק, ובמקום העשוי לחזק מותר גם בכזית, ושלא במקום לישא יש לבעור בכזית גם בעשוי לחזק ובמקום שאין עשוי לחזק יש לבעור גם באין בו כזית, ורב אשי מבאר שלא רק על גב הכלי נקרא שלא במקום לישא אלא גם על שפת הכלי ואף שלפעמים מגיע לשם הבצק זה נקרא שלא במקום לישא, ר"נ אמר שרב פוסק כר"ש בן אלעזר, אך רב יצחק בר רב אשי סובר בדעת רב שכופת שאור שיחדה לשיבה בטלה רק אם טח פניה בטיט ואם לא, לא בטלה, וללישנא בתרא ר"נ אמר בשם רב שאין הלכה כר"ש בן אלעזר שהרי רב יצחק בר רב אשי אמר בשם רב שרק אם טח פניה בטיט בטלה.

ר"נ אמר בשם שמואל שאם היו שני חצאי זיתים וביניהם חוט של בצק רואים כל שאם ינטל החוט וניטלים עמו מצרפם, וחייב

לבעור ואם לא אינו חייב לבעור, ועולא מוסיף שזה רק בתוך עריבה אך בבית חייב לבעור, כיוון שלפעמים אוספם והם נמצאים יחד, ובא"י הסתפקו בבית ועליה או בית ואכסדרה או בית בתוך בית אם חייב לבעורם.

שנו בברייתא שפת שהתעפשה ונפסלה מאכילת אדם אך כלב יכול לאכלה מטמאה טומאת אוכלין בכביצה ונשרפת עם טמאה בפסח, ור' נתן סובר שאינה מטמאה והמשנה שאומרת שמה שמיוחד לאדם טמא עד שיפסל מאכילת כלב היא לא כר' נתן.

שנו בברייתא שאם נתן קמח לעריבת מעבדי העורות תוך ג' ימים לנתינתו חייב לבעור, ואם עברו ג' ימים אינו חייב לבעור, ור' נתן סובר שדוקא כשלא נתן לתוכה עורות אך אם נתן לתוכה עורות גם תוך ג' ימים אינו חייב לבעור, ורבא אמר שהלכה כר' נתן אפילו שעה אחר שנתן העורות.

המשנה דימתה דין טומאת הבצק שבעריבה לדין חמץ, אך לכאורה יש לחלק שלענין טומאה זה תלוי בקפידה ולענין חמץ זה דין בשיעור, ורב יהודה מפרש שלענין הטומאה אינו כן, ואב"י מקשה הרי כתוב וכן לענין הטומאה

דף מו ואב"י מבאר וכן לענין צירוף טומאה בפסח שזה גם תלוי בשיעור ובשאר השנה יש חילוק שאם יש פחות מכביצה אוכלין שנגעו בבצק זה בפסח שיש בו חשיבות לאיסור מצטרף, ובשאר השנה שזה תלוי בקפידה רק אם מקפיד עליו מצטרף ואם רוצה בקיומו הוא כעריבה, ורבא דוחה שלא כתוב מצטרף אלא חוצץ, ורבא מבאר שזה דומה לענין להעלות טהרה לעריבה שאם נטמאה עריבה זו רוצה להטבילה, בפסח שאיסור חשוב הוא חוצץ והטבילה לא מועילה, ובשאר השנה זה תלוי בקפידה שאם מקפיד עליו חוצץ ואם רוצה בקיומו הוא כעריבה, ורב פפא דוחה שלא כתוב במשנה וכן לענין טהרה, ורב פפא מבאר שהדמיון הוא לענין להוריד טומאה לעריבה שנגע שרץ בבצק ובפסח שאיסורו חשוב חוצץ ולא ירדה טומאה לעריבה, ובשאר השנה זה תלוי בקפידה שאם מקפיד עליו חוצץ ואם רוצה בקיומו הוא כעריבה.

משנה בצק חרש שלא ניכר אם החמיץ, אם יש בצק שנעשה עמו שהחמיץ הרי הוא אסור. **גמרא** ואם אין כיוצא בו אמר ריש לקיש שהשיעור הוא במרחק הליכה ממגדל נוניא לטבריה והיינו מיל ור"ל לא אמר מיל כדי שידעו ששיעור מיל הוא המרחק ממגדל לטבריה.

ר' אבהו אמר בשם ר"ל שלענין מגבל עיסה לחפש כלים טהורים, וכן לתפלה בביהכנ"ס, ולנטילת ידים לאכילה השיעור הוא ד' מילין, ור"נ בר יצחק אמר שאייבו אמר את זה והוא הוסיף עוד ענין אחד שיש דין שיעור שעיבדו והלך בו כדי עבודה טהור חוץ מעור האדם, וכדי עבודה הוא הילוך ד' מיל, ור' יוסי בר חנינא אומר שכל זה לפניו אך לחזור לאחריו מיל אינו חוזר, ודייק רב אחא שדוקא מיל אינו חוזר ופחות ממיל חוזר.

משנה לדעת ר"א המפריש חלה ביו"ט בטומאה לא יקרא שם עד אחר אפיה, ולדעת בן בתירא יטיל בצונן ולר' יהושע **עמוד ב** מפרישה ומניחה עד הערב ואם החמיצה לא עוברים על החלה בכל יראה. **גמרא** לכאורה נחלקו אם עובר על חלה בכל יראה, שר"א סובר שעוברים כיון שטובת הנאה של המפריש היא כממונו, ור' יהושע סובר שאינה כממונו, ויש לדחות שלכו"ע טובת הנאה אינה כממונו ונחלקו שלר"א אומרים הואיל שיכול להשאל על הפרשה וזה חוזר להיות שלו א"כ זה נחשב כממונו ולר' יהושע לא אומרים הואיל.

האופה מיו"ט לחול, לדעת רב חסדא לוקה שלא אומרים שזה ראוי לו אם יבואו אורחים ורבה אומר שאינו לוקה כי אומרים הואיל וזה ראוי לו אם יבואו אורחים. והקשה רבה לדעת רב חסדא איך אופים מיו"ט לשבת אמר רב חסדא שיש עירוב תבשילין והקשה רבה הרי עירוב תבשילין דרבנן ואיך הוא יתיר איסור דאורייתא ואמר רב חסדא שמדאורייתא צרכי שבת נעשים ביו"ט אלא שגזרו שלא יאמרו שמותר לאפות מיו"ט לחול לכן הצריכו עירוב תבשילים להיכר, ומה ששנינו שלא ישחוט ביו"ט בהמה מסוכנת אלא אם יכול לאכול ממנה כזית צלי מבעוד יום ומשמע שמספיק שיכול לאכול אף אם אינו אוכל שאומרים הואיל, אמר רב חסדא ששם התירו מפני הפסד ממון והיינו שגומר בדעתו לאכול כזית ואינו יכול לאכול בלי שחיטה.

דף מז ורב חסדא הוכיח ממה ששנינו שלחם הפנים נאכל ט' ימים אחר אפייתו או י' או י"א, כל שבוע הוא נאכל בשבת ט' ימים אחר שנאפה בערב שבת שעברה, ואם חל יו"ט בערב שבת הוא נאכל ביום העשירי, ואם חלו ב' ימי ראש השנה הוא נאכל ליי"א, ואם צרכי שבת נעשים ביו"ט יכול לאפות ביו"ט, אמר רבה שהתירו רק שבות קרובה ולא שבות רחוקה, ורשב"ג שאמר בשם ר"ש בן הסגן שדוחה יו"ט ולא יו"כ שהוא סובר שהתירו אף שבות רחוקה, ורב מרי מקשה ששנינו ששתי הלחם נאכלים לב' ימים לאפיתם או לג' ימים כל שנה הם נאכלים ביום השני שהם נאפו מערב יו"ט, ואם חל יו"ט אחר שבת נאכל לג', ולרבה מדוע אי אפשר לאפות ביו"ט עצמו הרי גם צרכי שבת נעשים ביו"ט, וצריך לומר שנאמר יעשה לכם ולא לגבוה, ורשב"ג בשם ר"ש בן הסגן שסבר שדוחה יו"ט הוא למד שהפסוק ממעט רק נכרים ולא גבוה, רב חסדא שלח ביד רב אחא בר רב הונא ששנינו שיש חורש תלם וחייב עליו ח' לאוין: חורש בשור וחמור, וכן אם הם הקדש, וכלאים בכרם, ושביעית, **עמוד ב** שחרש ביו"ט, שהוא כהן, ונזיר, בבית הטומאה, ואם אומרים הואיל לא יתחייב על חרישה שזה יכול להיות ראוי לכיסוי דם ציפור שנשחטה ביו"ט, ורב פפא בר שמואל אומר שמדובר באבנים מקורזלות שאינם ראויים לכיסוי ואף שראויות לכתישה כלאחר יד, יש לומר שמדובר בצונמא שהוא סלע, ומדובר שראוי לזריעה שתחתיו יש עפר תיחות, אך יש לדחות שהעפר הזה ראוי לכיסוי, אלא מדובר שהוא חורש בטיט לח שהוא ראוי לזריעה אך לא לכיסוי דם, ואביי מקשה ששנינו שהמבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואוכלו לוקה ה': משום בישול ביו"ט, משום אוכל גיד, משום מבשל בשר בחלב, משום אוכל בשר בחלב, וגם משום הבערה, ולרבה לא נחייב על הבערה שזה ראוי לצרכו ורבה אומר שמוציאים הבערה ובמקומו יש למנות נבילה שהיה גיד של נבילה, אך קשה שר' חייא שנה על זה שלוקה ב' על אכילתו וג' על בישול, ואם נמנה נבילה יהיה ג' על אכילה, אלא יש להכניס עצי מוקצה שהוא מדאורייתא כמו שכתוב **והכינו את אשר יביאו** והאזהרה היא מלא תעשה כל מלאכה ואמר אביי שרבה עצמו אמר ששאל מרב חסדא או מרב הונא מה הדין אם הביא שם מהמרעה ושחטו לתמיד בשבת, ואמר רבה שכתוב **שה למעט הבכור אחת למעט ממעשר, מן הצאן למעט פלגס,**

דף מח מן המאתים מיותר מא' ממאתים שנשאר בבור שערלה בטלה במאתים, **ממשקה ישראל** מהמותר לישראל, ולכן לא מביאים נסכים מטבל, ומן המוקצה מותר, שדוקא טבל איסורו גרם לו ובמוקצה אין איסור בגופו אלא איסור שבת גרם לו לאסור לישראל, אך קשה שאם מוקצה דאורייתא אין הבדל

בין איסור גופו לאיסור דבר אחר, ועוד קשה שרבה עצמו סובר שרק לשבת יש חילוק מלאכות לחטאות וביו"ט לא ילקה על אבות שונים, אלא יש להכניס בברייתא שבישל בעצי אשירה, והאזהרה מהפסוק **לא ידבק בידך מאומה מן החרם**. רב אחא בר רבא מקשה שימנו גם **לא תביא תועבה אל ביתך** אלא יש למנות שבישל בעצי הקדש והאזהרה היא **לא תעשון כן לה' אלוהיכם**.

רמי בר חמא אומר שלכאורה רב חסדא ורבה נחלקו במחלוקת ר"א ור' יהושע במשנתנו ורב פפא מחלק שר"א אמר הואיל כי כל פת שמכניסה לתנור ראויה לו אך באופה ביו"ט שאינו צריך לעצמו הוא גם יסבור שלא אומרים הואיל, וגם ר' יהושע שסובר שלא אומרים הואיל כי יש פת אחת שודאי אינה ראויה, אך במה שראוי לאורחים כן יאמרו הואיל, וכשאמרו תירוץ זה לפני ר' ירמיה ור' זירא ר' ירמיה קיבלו ור' זירא לא קיבלו, אמר ר' ירמיה לר' זירא התקשיתי כמה שנים במחלוקתם של ר"א ור' יהושע ועכשיו ביארו לי לא אקבל, אמר לו ר' זירא איך אקבל הרי שנינו שר' יהושע אמר לר"א לדברך הוא עובר משום **לא תעשה כל מלאכה** ור"א לא ענה לו שיש הואיל, אמר ר' ירמיה שיש ברייתא שר"א אמר לר' יהושע שלדבריו הוא עובר על כל יראה ור' יהושע לא ענה לו אף שבמשנה ענה על כך אלא שהוא שתק בברייתא ובמשנה הוא ענה, א"כ יתכן שר"א ענה בברייתא אחרת, רבי פסק כר"א ור' יצחק פסק כבן בתירא.

שיעור עיסה שגובלים בפסח לר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה בחיטים ב' קבים ובשעורים ג' קבין, ור' נתן אמר בשם ר"א להפך ששעורים לשים בפחות מחיטים, ומה ששנינו בברייתא שלר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה בחיטים השיעור הוא ג' ובשעורים ד', מדובר בחיטים ושעורים חסיכתא שהם פחות טובים וג' מהם הם כקביים טובים, ואומר רב פפא שלפ"ז גרועים החיטים החסוכות מהטובות יותר ממה שגרועים השעורים החסוכות מהטובות יותר, שהרי בטובות שיעור השעורים פחות מהחיטים שליש ובגרועות רק רבע, רב אומר ששיעור הלישה בפסח הוא בקב מלוגנאה וכן לחלה, **עמוד ב** חמשת רבעי קמח ועוד חיבבים בחלה וזה שיעור הקב מלוגנאה. רב יוסף אומר שהנשים שלנו נהגו ללוש ג' לוגים, והקשה אביי שלכאורה זה חומרא שמביאה לקולא שזה פוטר מחלה, ויש לומר שהן עושות כר"א שאומר שהרודה ונותן לסל הוא מצרפם לחלה, ושמואל פסק כר"א ואף שאמר ריב"ל שזה רק בכיכרות של בבל שנושכות זו מזו אך מה שהוא כעכים אין מצטרף, אך ר' חנינא אמר שאפילו כעכים הסל מצרפם, ר' ירמיה הסתפק בטבלה ללא שפה האם נאמר שרק תוך כלי מצרף ואין כאן תוך או שאויר כלי מצרף, ושנינו בברייתא שלר"א הסל מצרף ור' יהושע אומר שתנור מצרף ורשב"ג אומר שככרות של בבל שנושכות זו מזה מצטרפות.

משנה ר"ג אומר שג' נשים לשות יחד ואופות בתנור יחד זו אחר זו, ולחכמים הן עוסקות יחד אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה, ולר"ע לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוים אלא הכלל הוא שאם תפח תלטוש בצונן. **גמרא** האשה שגמרה ללוש, מקטפת את הבצק אח"כ, וחברתה לשה אחריה, המקטפת אופה והלשה מקטפת אחריה והשלישית לשה ואח"כ האופה לשה וזאת שאחריה אופה, וחוזרת חלילה והכלל הוא שכל זמן שהן עוסקות בבצק הוא לא מחמיץ, ר"ע אמר שדן לפני ר"ג האם מדובר בנשים זריזות או לא, בעצים לחים או יבשים בתנור חם או צונן, אמר לו ר"ג שהכלל הוא כמו שאמרו חכמים ואם תפח תלטוש בצונן.

משנה שיאור ישרף והאוכלו פטור ואם הגיע לסידוק ישרף והאוכלו חייב כרת, שיאור לר' יהודה הוא כקרני חגבים וסידוק הוא שנתערבו סדקיו זה בזה ולחכמים בסדק כקרני חגבים יש חיוב כרת, ושיאור שפטור מכרת הוא שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו. **גמרא** ר"מ אומר בכרייתא ששיאור הוא שהכסיף כאדם שעמדו שערותיו וסידוק הוא כקרני חגבים, ולחכמים שיאור הוא כקרני חגבים וסידוק שנתערבו סדקיו זה בזה ושניהם האוכלם חייב כרת ומה ששנינו במשנה שיאור ישרף והאוכלו פטור לדעת ר' יהודה, יש לומר שלר"מ זה וזה האוכלו חייב כרת, ורבא מבאר בטעמו של ר"מ שאין סדק מלמעלה שאין לו כמה סדקים מלמטה.

דף מט משנה י"ד שחל בשבת לר"מ מבערים את כל החמץ מלפני שבת, ולחכמים בזמנו, ולר"א בן ר' צדוק תרומה לפני שבת וחולין בזמנם. **גמרא** ר"א בן ר' צדוק אומר שפעם שבת אביו ביבנה, וחל י"ד בשבת ובא זונין הממונה של ר"ג ואמר הגיע עת לבער החמץ והלכנו אחר אבא וביערנו את החמץ.

משנה ההולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ולאכול סעודת ארוסין בבית חמיו ונזכר שיש חמץ בביתו אם הוא יכול להספיק לחזור לביתו לבער ולחזור למצוותו יחזור ואם לא יבטל בליבו, ההולך להציל מנכרים ונהר ולסטים ומהדליקה ומהמפולת יבטל בליבו, אך ההולך לשביתת הרשות יחזור מיד, היוצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קודש אם עבר מהמקום צופים ישרוף במקומו ואם לא יחזור לשרוף לפני הבירה מעצי המערכה, ור"מ אומר שחוזרים בקודש וחמץ מכביצה ור' יהודה אומר שחוזרים מכזית, ולחכמים בשר קודש בכזית וחמץ בכביצה. **גמרא** שנינו בכרייתא שההולך לסעודת אירוסין בבית חמיו ולדבר הרשות יחזור מיד, ר' יוחנן אומר שזה מחלוקת תנאים בכרייתא, שלר' יהודה סעודת אירוסין היא רשות ולר' יוסי היא מצוה, ורב חסדא אמר שנחלקו בסעודה שניה ולכו"ע סעודה ראשונה היא מצוה וא"כ גם המשנה כר' יהודה ומדובר בסעודה ראשונה והכרייתא בסעודה שניה. יש ברייתא שר' יהודה אמר שרק סעודת אירוסין היא מצוה ולא סעודת סבלונות ור' יוסי אמר ששמע סעודת אירוסין וסבלונות.

ר"ש אומר שת"ח אינו רשאי להנות מסעודה שאינה של מצוה, ור' יוחנן אמר שנישואי בת כהן לישראל או בת ת"ח לעם הארץ אינה סעודת מצוה שר' יוחנן אמר שבת כהן לישראל אין זיווגן עולה יפה, ורב חסדא אומר שהיא נעשית אלמנה או גרושה או זרע אין לה, ובכרייתא הוסיפו שקוברת או קוברתו או שבא לידי עניות, ומה שאמר ר' יוחנן שהרוצה להתעשר ידבק בזרעו של אהרן שתורה וכהונה מעשרתו מדובר בת"ח ורק בעם הארץ אין הזיווג עולה יפה, ר' יהושע נשא בת כהן וחלה והוא אמר וכי לא נח לאהרן שאדבק בזרעו להיות לו חתן כמוני, רב אידי בר אבין נשא בת כהן ויצאו ממנו שני בנים שנשמכו: רב ששת בר רב אידי ורב יהושע בן רב אידי, ורב פפא אמר שלולא שנשא כהנת הוא לא היה עשיר, ורב כהנא אמר שלולא שנשא כהנת לא היה גולה אמרו לו הרי גלית למקום תורה, אמר רב כהנא שהוא לא גלה כמו שגולים האנשים.

ר' יצחק אמר שהנהנה מסעודת רשות גולה, שכתוב **לבשו כרים הצאן ועגלים מתוך מרבק לכן עתה יגלו בראש גולים.**

שנו בכרייתא שת"ח שמרבה סעודה בכל מקום סופו שמחריב את ביתו ומאלמן את אשתו ומיתם את גוזליו ותלמודו משתכח ממנו ובאים עליו מחלוקות ודבריו אינן נשמעים והוא מחלל שם שמים ושם רבו ואביו, וגורם שם רע לו ולבניו ולבני בניו עד סוף הדורות, ואומר אביו שקורים להם בני מחמם התנורים,

ורבא אומר בן רוקד החנויות, ורב פפא אומר בן מלחך הקדירות, רב שמעיה אומר בן של הישן על רבצו.

שנו בכרייתא שלעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח שאם מת או גולה מובטח לו שבניו יהיו ת"ח, ואל ישא בת עם הארץ שאם מת או גולה בניו יהיו עמי הארץ, לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח וישא בתו לת"ח וזה משל לענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל, ולא ישא בת עם הארץ שזה משל לענבי הגפן בענבי הסנה דבר כעור ואינו מתקבל. **עמוד ב** עוש שנו בכרייתא שימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח, אם לא מצא בת ת"ח ישא בת גדולי הדור לא מצא בת גדולי הדור ישא בת ראשי כנסיות לא מצא בת ראשי כנסיות ישא בת גבאי צדקה לא מצא בת גבאי צדקה ישא בת מלמדי תינוקות ולא ישא בת עמי הארץ שהם שקץ ונשותיהם שרץ ונאמר על בנותיהם **ארוך שוכב עם כל בהמה**, רבי אומר שלעם הארץ אסור לאכול בשר שכתוב **זאת תורת הבהמה והעוף** מי שעוסק בתורה מותר בבשר בהמה ועוף, ומי שאינו עוסק בתורה אסור בבשר בהמה ועוף, ור' אלעזר אמר שמותר לנחור עם הארץ ביוה"כ שחל בשבת אמרו לו תלמידיו אמרו לשוחטו אמר להם ששחיטה טעונה ברכה ועם הארץ לא, עוד אמר ר"א שאסור להתלוות עם עם הארץ בדרך שכתוב **כי היא חייך ואורך ימיך** ועם הארץ לא חס על חייו ק"ו שאינו חס על חיי חבריו, ור' יוחנן אמר שמותר לקרעו כדג, ורב שמואל בר יצחק הוסיף מגבו.

ר"ע אמר שכשהיה עם הארץ הוא אמר מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור אמרו לו תלמידיו מדוע לא ככלב אמר להם שנשיכת חמור משברת עצם וכלב לא, ר"מ אמר שהמשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני ארי שדורס ואוכל ואין לו בושת פנים כך עם הארץ מכה ובוועל ואין לו בושת פנים, ואמר ר"א שאילו לא היו צריכים לנו למשא ומתן הם היו הורגים אותנו, ור' חייא אמר שהעוסק בתורה לפני עם הארץ כאילו בוועל ארוסתו בפניו שכתוב **תורה צוה לנו משה מורשה וקוראים מאורסה**, השנאה של עם הארץ לת"ח גדולה משנאה ששונאים אותנו הגויים, ונשותיהם יותר מהם. שנה ופירש שונא מכולם.

שנו בכרייתא שנאמרו ששה דברים בעם הארץ: לא מוסרים ומקבלים מהם עדות לא מגלים להם סוד לא ממנים אותם אפוטרופוס על יתומים, ועל קופה של צדקה ולא מתלווים עמם בדרך, ויש אומרים שלא מכריזים על אבידתו, ולת"ק מכריזים עליה שזה ראוי לזרע טוב שיצא ממנו, כמו שכתוב **יכין וצדיק ילבש.**

במשנה משמע שלר"מ כביצה חשוב, ולר' יהודה כזית חשוב, ולענין זימון לר"מ מזמנים מכזית ולר' יהודה מכביצה, ור' יוחנן אומר שצריך להפוך אצלנו את דעת ר"מ בר' יהודה, אבוי אומר שלא הופכים אלא מחלוקתם כאן תלויה בסברא ובזימון תלויה בפסוקים, שר"מ סובר שבברכת המזון נאמר **ואכלת ואכילה** היא בכזית, ולר' יהודה כתוב **ואכלת ושבעת** דהיינו אכילה שיש בה שביעה וזה כביצה, ולענין טומאה נחלקו בסברא שלר"מ חזרתו כטומאתו בכביצה ולר' יהודה חזרתו כאיסורו בכזית,